

cerkveni časopis.

L. 20.

V Saboto 11. Listopada

1848.

Kratki premislili

iz s. evangelija za dveindvajseto nedeljo po binkoštih. (Mat. 22, 15—21.)

Farizeji so bili neutrudeni sovražniki Jezusovi, kateri se nikoli niso naveličali, kadar jim je ena spodletela, novih zvijač izmišljevati, de bi ga saj v kaki besedi vjeli, in si ga kakorkoli bodi z pota spravili. Zdaj so si bili eno zmislili. Judje so rimskemu cesarju mogli davke plačevati, to je bila velika teža za njih, ki niso nikoli drugemu kralju podložni bili. Komaj so čakali, de bi bil kdo rekel, de naj nič več ne plačujejo. To je bilo farizejem vada na njih mlie. Zmislili so si jo namreč to: Jezusa homo prašali, kaj je sturiti, ali je cesarju dajati davek, ali ne. Če poreče, so mislili, de ni treba tega, ga bodo pred cesarjem tožili, de je spertnik; če bo pa rekel, de so Judje dolžni cesarja plačevati, bo skoz to Jude zoper sebe razdražil, in vsa ljubezin pri njih zgubil. Zato pošljejo prednj Herodezevih služabnikov, (Herodež je bil pa prav za prav cesarjev namestnik), in ga prašajo: „Učenik, mi vemo, de si pravičin, de za nikogar ne maraš, ter ne gledaš človeku na lice: povej nam tedej, kaj ti misliš, ali je prav cesarju davke dajati, ali ne?“ — Ko bi Jezus dandanašnji po svetu hodil, bi mu farizeji prašanje drugači dali, namreč: ali je prav cerkvi in duhovnam davke dajati, ali ne? Če bi rekel, de je prav, bi vse hudobne ljudi razdražil; ko bi pa rekel, de ni treba, bi razžalil Boga in cesarja.

Tako se je Jezus, naš učenik, dal skušati, de bi nam zgled dal, kako moramo skušnjave zavrniti, pa tudi zato, de nam je gnado od Boga dosegel, de bi mogli vse skušnjave, kakoršnekoli si bodi, serčno in modro premagati.

Bolj nevarne, kakor marsiktere skušnjave, so skušnjave, priliznjena in hinavskiga svetá. Zato je treba, de priliznjence in hinavce poznamo, kakor je tudi Jezus svoje skušnjavce, kakorkoli so bili hinavski in prilizjeni, poznal. — Priliz-

njeni hinavci so nam neznani sovražniki, ki jih težko spoznamo, in jih imamo velikokrat za prijatle, kateri nam dobro hočejo, za zveste prijatle, kateri nas nikoli ne bodo zapustili: za prijatle, katerim smo hvalo dolžni. Pa kolikokrat se le prepozno spoznamo, de so bili tisti, ktere smo za prijatle imeli, naši skriti, toraj nam neznani sovražniki!

Prilizjeni hinavci so naši zvijaški, potuhnjeni sovražniki; oni nas hvalijo, kakor farizeji Jezusa, de bi nas ložeje zapeljali: hinavsko naše misli in djanje posnemajo, de bi nas v svoje zaderge vjeli; nam, kakor Judež Jezusu, prijaznost na zaanje dajejo, de bi nas lagleje zdali in pogubili. Pri tacih potuhnjenih prijatlih pač potrebujemo tudi zauka Jezusovim golobje priprostosti in kaerje modrosti, de nas hinavci v pogubo ne zapeljejo.

Prilizjeni hinavci so naši pogubljivi sovražniki, oni nas preslepe, de resnico za laž in laž za resnico vzamemo; oni nas v greh napeljujejo, ker nas zvijačno prepričajo, de to, kar nam svetujejo, kar nas uče, ni greh; oni nas v večno pogubljenje zapeljujejo, ker nam pravijo, de se nam usmiljeniga Boga ni treba bati, še manj pa pekla in pogubljenja, s katerim nas le neumni duhovni strašijo.

Lepo govore o tem cerkveni učniki. Sveti Maksim pravi: „Kakor orli mertvim truplam oči izkljujejo, tako hinavci dušne oči človekove, ker mu spačijo pamet in duha“. Sveti Augustin govori: „Jeziki priliznjencev zapletajo duše v grehe; zakaj to se z veseljem sturi, zavolj kar se ni nikogar bati, kateri bi štrafoval, temuč se še le hvala sliši“. Kardinal Hugo pravi: „Kakor briveci pred obraz mehko namažejo in potem še le brado vzamejo, tako nas priliznjenc s svojimi besedami pred v spanje zasiblje, preden nam čast, čednost in blago, de nič ne vemo kdaj vzame“. „Priliznjenci“, pravi s. Gregor, „so kakor psi, kateri tudi hude rane svojih gospodarjev ližejo“.

Zveličar je farizeje v sramoto pripravil, ker jim je pokazal, de njih misli ve. „Kaj me skušate, vi hinavci? Pokažite mi davkni denar“. Denarji,

katere so cesarju plačevali, so bili rimski denarji z podobo cesarjevo; denarji pa, katere so duhovnam v tempel dajali, so bili tempelski s podobo kadilnice. Rimci tempelskih dnarjev niso jemali, kakor v tempelnu rimskih ne. Ko je bil cesarjev denar tako velik, kakor naša petica, jih praša Jezus: „Čigava je ta podoba in napis?“ Oni pravijo: „cesarjeva“. Tedej jim reče Jezus: „Dajte tedej cesarju, kar je cesarjeviga, in Bogu, kar je božjiga“. Potepeni in osramoteni so se pobrali hinavci spred njega.

Pač lep nauk tudi za nas skazovati čast in pokoršino cesarju, kakor od Boga postavljenimu poglavarju, in hvalo in čiščenje Bogu, kakor narvisimu Gospodu. Postava Jezusove vere je, de so kralji, pod katerih oblastjo živimo, namestniki božji, de je njih oblast od zgoraj, to je od Boga, in de kdor se jim vstavlja, se božji naredbi vstavlja. Kjerkoli so ljudje z vero vred tudi to resnico zavergli in se zoper poglavarje sperli, so povsod v hude nadioge in stiske, kakor pravične kazni božje že na tem svetu padli.

Kakor podoba cesarjeva na denarjih pomeni njegovo last in oblast, tako pomeni božja podoba na naši duši, de smo mi božja last in njemu v oblasti: kakor je toraj od ene strani naša dolžnost, de kakor dobri in zvesti podložniki naredbam in postavam deželске gosposke, če le božjim zapovedim niso nasproti, se voljno podveržemo, tako tudi svojih keršanskih dolžnost ne smemo nikoli v nemar pušati, in tako moramo eno sturiti in družiga ne opustiti.

Potočnik.

Prijazin list mnogo dušnih pastirjev Vernim Lavantinske škofije. *)

„Preljubeznjivi! nikar ne verjemite vsakimu duhu, temuc presodite duhove, ali so iz Boga, zakaj veliko krivih prerokov se je po svetu razšlo. Ti so od svetá, in govorijo od svetá, zato jih svet posluša. Mi smo iz Boga, Kdor Boga spozna, nas posluša, kdor ni iz Boga, nas ne posluša; iz tega spoznate duha resnice in duha zmotev. 1. Jan. 4, 1. 5 - 6.

*) Mirno tečejo v lepim vremenu vode v svojih žlebih, se v sončnih žarkih prijazno lesketajo in peljajo žegen božji po deželi: ali kadar se o deževji vode napnejo, prederejo togotni valovi vse brege in jéze, cveteče polja in rumene žetve z blatam in peskam zasujejo, ter prestrašijo ljudstva in dežele z smertjo in pogubo. Tako so mirno — še le preveč mirno vsi stanovi med seboj živeli, dok-

ler je poprejšna nesrečna vlada duhove panala in vsako prosto razvitje človeškiga duha branila: ali zdaj ko so narodi stari jarm sterli, in prirašene verige nevredne sužnosti otresli, so — kar bi nobeden mislil ne bil — skorej vsi stanovi naravne meje svojiga poklica in svojih pravic prestopili, in zmešnjav, sovraštva in preganjanja med nami je toliko, de marsikteri z bridkim sercam v prihodnost gleda, boječ se, de se bojo zaveze vsih deržav razrušile, in v nesrečnim in grešnim prepiru se ljudstva vgonobile. Ali kdo bi si bil mislil, ko nam je mesca Sušca mila zarja svobode prisjala, in smo jo z vsimi drugimi stanovi tudi mi duhovni z materjo katolško cerkevjo veselo pozdravili, mislivši, de bo o sončni svetlobi prave keršanske svobode tudi s. katolška cerkev svoje pravice in svojo nebeško lepoto v lepim razvila, — kdo bi si bil takrat mislil, de bo hudo vreme sedajnjih prekucij ravno nad duhovskim stanam in s. katolško cerkevjo vso svojo jezo in togoto izlilo! In vender je tako daleč prišlo! Sveta cerkev — ta prelepa roža, od Jezusa Kristusa iz nebeške dežele v solzno dolino te zemlje presajena, s. cerkev — ta presvetla luč, od Jezusa Kristusa v razsvetljenje narodov prižgana, de bi nam terno naše pameti in našiga serca razsvetila, s. cerkev — ta prijasna zvezda, od Jezusa Kristusa na visoko nebo pripeta, de bi nam zmotenim popotnikom kazala pot v zgubljeno hišo Očetovo, ta presveta cerkev bo dans kakor nepotrebna, nadležna in neusmiljena gospodinja nar bolj zaničevana in preganjana, in jezero in jezero sovražnikov z strupenim jezikam in peresam okrog nje stoji, ter jo misli v korenini zatreti. In ker s. cerkev vojaških trum in ostrih mečev nima, de bi se branila, njeni sovražniki že glasno veselje ženejo, mnogo pobožnih kristjanov pa na tihim bridko zdihuje, de se bo zdaj in zdaj mogočno zidovje rimske cerkve poderlo, in s. vera se spremila k grobu. Tega se mi duhovni serc ne bojimo, in se noben bati ne sme, ker vemo, de je s. cerkev na skalo zidana, in de je vrata peklenske zmagale ne bojo. Mat. 16, 18. Tudi terpljenje in preganjanje nas ne vstraši, ker vemo, de je tudi Jezus, s. cerkve vpeljavec, v terplenji rojen bil, živel in umerl, de je cerkvi terpljenje naprej napovedal, in de je zares po njegovih besedah s. cerkev v solzah, potu in kervi s. aposteljnov rodila, od kervi brezštevlnih marternikov zalivana rastla, brez terpljenja in preganjanja še nikoli ni bila, de je pa ravno v časih nar hujšiga preganjanja vselej nar lepši cvetela. Ali to nas je z žalostjo napolnilo, de smo morali viditi in slišati, kako so verni skoraj povsod vse zaupanje do svojih dušnih pastirjev, ja clo do svojih škofov zgubili, kako žive studence Jezusovih

*) Desiravno je bilo v »Slov. cerkvenim časopisu«: že veliko od nezakonstva duhovnov govorjeno, vender z veseljem ta v resnici mili in prijazni list po vsi njegovi obsegi tukej natisniti damo, in ga za poseben kiné »Časopisa« s serčno zahvalo spoznamo.

bi se oženjeni duhovni postarali, koliko viši penzjone bi mogli za se in svojo rodovino dobivati? ali če bi odmerli, komu kakor deržavi ali pa sosjeski bi bile vdove žene ino otroci v nadlego? Kolikokrat je treba duhovnam zdravje in življenje v nevarnost postaviti, ali bi z enako serčnostjo to storili, ako bi oženjeni za ženo in otroke skerbeti morali? Ali bi se bil une dni vikši Pariški škof z veliko mirnostjo med serdito ljudstvo v gotovo smert podal, ako bi se bila doma jokala žena ino otroci? Zakaj krivoverski oženjeni duhovni tako pogosto in tako serčno v neznane kraje med divje narode ne grejo, kakor naši diviški misijonarji? Zakaj nič ne beremo, de bi oženjeni krivoverski duhovni toliko let med divjaki v mrazu in v vročini, v neizrekljivim terplenji in pomanjkanji se trudili, kakor naši neoženjeni misijonarji? Zakaj nič ne beremo, de bi se bili oženjeni krivoverski duhovni noter do strašnih marter in kervave smerti med divjaki prizadevali, kakor to tolikokrat od naših neoženjenih misijonarjev beremo? Kaj porečejo ti meseni slepci, če jim sledečo prigodbo povemo: „Pred nekimi letmi piše Gaume (Gom), je Kolera v starim in novim svetu, nar vekšo stopinjo dosegla. Vsi časopisi so pripovedovali od krivoverskih duhovnov, kateri so vrata svoje hiše napol odperli, in tistim, ki so jih k bolniku njih vere klicali, odgovorili: Mi ne moremo iti, imamo ženo in otroke, pojdite k katolškemu misijonarju. In misijonar je tekel k bolniku, in ujegova čudopolna ljubezin je več ko enkrat nar slajše plačilo prejela, — povernjenje zmoteniga otroka v naročje s. cerkve“. Tudi tukuj se spet dopolnujejo poprej rečene besede s. aposteljna Pavla: Kdor ženo ima, skerbi zato, kar je posvetniga, kako bi ženi dopadil, in je razdeljen, divica pa misli na to, kar je Gospodoviga.

Seer desnica vediti ne sme, kar levica da, vendar prisileni še to pristavimo: Poprašajte vi, diviskiga stanu zaničevavci! popotne rokodelce in berače, uboge in bolnike po farah, kje še najdejo nar hitreje usmiljeniga Samaritana, ali ne med duhovnimi? Dokler se ubogi na marskatere vrata posvetnih gospodov poterhati ne upajo, se mašnikam še zmiram zaupljivo približajo, od njih usmiljenja in pomoči pričakovaje. Ali bi bilo to pa tudi oženjenim duhovnam storiti mogoče, ako bi pri pičlih letnih plačilih za ženo ino otroke skerbeti imeli? — Neoženjeni duhovni, pravijo, bi bi bili deželi nevarni? Pojdite, vi duhovskiga stanu nesramni obrekovavci! po deželi, in poprašajte ljudi: Po komu je nar več sol vpeljanih, po svetovnih gospodih ali po duhovnih? Kdo si nar več prizadeva, ljudi brati, pisati, rajtati in drugih potrebnih vednost naučiti? Kdo je nar več bukvie v ljudstva podučenje spi-

sal? Kdo nar bolj branje pripravnih bukev in novic priporoča, tudi zastonj med ljudstvo daja? Kdo otrokam za šole več veselja storiti, toliko bukvie med nje razdeluje? Kdo so tisti, kateri potem, ko so v mrazu ali v vročini se v praznikih in nedeljah celi dan v cerkvi trudili, po večernicah pogosto noter do večera si z otroci v šolah prizadevajo? In zato, ker so duhovni do zdaj vse to, tiho in brez vsiga bahanja storili, se jim zdaj za plačilo z tem vračuje, de se obrekujejo, kakor de bi bili za ljudstva omikanje škodljivi, za deželo pa nevarni! Kakor nekđaj tako tudi zdaj: nehvaležnost je svetá plačilo.

(Konec naslédje.)

Kropljenje z žegnano vodo.

(Dalje.)

4. Molitve, s katerimi se sol in voda zegnue pa so te:

Per žegnu soli mašnik moli: „Zagovorim te stvar soli, po živim Bogu, po pravim Bogu, po svetim Bogu, po Bogu, kateri te je po preroku Elizeji v vodo vreči ukazal, de bi se ozdravila nerodovitnost vode: de postaneš sol zagovorjena v zveličanje vernih, in si vsim, ki te vzamejo, zdravje duše in telesa; in de odbeži in odstopi od kraja, kjer boš potrosena, vsaka prikazin in hudobija ali zvižaea goljufije hudičeve, in vsak hudobni duh, zaroten po njem kateri ima priti sodit žive in mertve in svet z ognjem. Amen. — Tvojo neizmerjeno dobroto, vsigamogočni večni Bog, ponižno prosimo, de to stvar soli, katero si dal v poslužbo človeškiga rodu, blagosloviti in posvetiti hočeš po svoji ljubezni, de je vsim, ki jo vzamejo, zdravje duše in telesa, in de kar kolise z njo dotakne ali potrosi, je presto od vse nečednosti, in vsiga napadanja duhovske hudobije. Po Kristusu Gospodu našim. Amen.“

Per žegnu vode mašnik moli: „Zagovorim te, stvar vode, v imenu Boga Očeta vsigamogočniga, in v imenu Jezusa Kristusa, Sinu njegoviga, Gospoda našiga, in v moči svetiga Duha, de si voda zagovorjena za odpoditi vso oblast sovražnikovo, in de sovražnika samiga izrovati in pokončati zamoreš s svojimi nezvestimi angeli: po moči ravno tistiga Gospoda našiga Jezusa Kristusa, kateri ima priti sodit žive in mertve in svet z ognjem. Amen. — Bog, kateri si v zveličanje človeškiga rodu nar veči skrivnosti v bitji vode shranil; perstopi usmiljeno na naše prošnje, in ti stvari za mnogotere očiševanja perpravljeni, moč svojiga blagoslova vlij: de ta stvar tvoja, ki v tvoje skrivnosti služi, moč božje gnade v odganjanje hudih duhov in odvernjenje bolezin zadobi: de kar koli v hišah ali v krajih vernikov ta voda porosi, je presto od vse nečednosti, rešeno od vsiga zadolženja: de ne pre-

biva tam kužin duh, ali strupena sapa; de odstopi vse zalazovanje nevidniga sovražnika; in če je kaj zdravju ali pokoju stanovavcov zavidniga, de po kropljenji te vode odbeži in odstopi: de je zdravje, ki ga po klicanji tvojiga imena prosimo, od vsiga nadlegovanja obvarovano. Po Kristusu Gospodu našim. Amen“.

In potem, ko je sol z vodo zmešana, še mašnik moli: „Bog, začetnik nepremagane moči, in kralj nepresiljeniga kraljestva, in vedno veličastin zmagovavec: kateri moči nasprotniga gospostva zataraš, kateri divjost rjovečiga neprijatla premagaš, kateri sovražne hudobije mogočno izmoreš: tebe, Gospod, trepeči in ponižni prosimo in molimo, de se na to stvar soli in vode dobrotljivo ozreš, jo milostvo razsvetliš, in z roso svoje ljubezni posvetiš: de kjerkoli bo kropljena, od ondod bo po klicanji tvojiga svetiga imena vse nadlegovanje nečistiga duha odgnano, in strah strupene kače daleč odpoden, in pričejost svetiga Duha nam, ki tvojo milost prosimo, povsod blizo. Po Gospodu našim Jezusu Kristusu. Amen“.

(Konec naslédje.)

Koristnost pozimskiga časa za kmetiške ljudi.

Drevje se obletava, vreme postaja hladno, dnevi se krajšajo, noči se daljšajo — zima se bliža. Kmalo bote kmetiški ljudje v svoje izbe vgnani imeli le bolj notrajne opravila. Možaki boste kako orodje napravljali ali popravljali, platno tkali, prejo motali ali štrene vili, ženske bote predle, šivale in po nekterih krajih pletle kite za slamnjeke. Če tudi po dnevi ne boste vsi vkup, ker bojo možaki tudi v času derva napravljali, nekteri rezali slamo in opravljali živino, ženske bote imele opraviti pred pečjo in otroci morde pojdejo v šolo, se boste zvečer sošli ter po več ur skupej sedeli, preden pojedete spat. Zdaj bo lepa priložnost se marsikaj pridniga in koristniga pogovoriti, se marsikaj za časno in večno srečo potrebniga naučiti, posebno pa se bolj utrditi v keršanskih resnicah. Nikar naj noben večer ne preide, de bi se kaj lepiga ne pogovorili, zlasti keršanski nauk naj bo slednji večer na versti. Kdor je bolj podučen in prebrisan, ali de ima bukve pred seboj, naj vprašanja zastavlja, drugi mu pa odgovarjajte; tode semtertje se skakati ne sme, temuč za verstjo skoz keršanski nauk pojedite od prviga do zadnjiga konca, ker keršanske resnice se ena iz druge motajo, ter se druge derže.

Ob pozimskim času se tudi vsih potrebnih molitev naučite, ali se bolj v njih utrdite, ako ste jih kaj pozabili. Nič si nikar ne prijenjajte, kar se drugi nauče, se bote naučili tudi vi. Poleg keršanskiga nauka imate lahko tudi kake druge pa-

metne in koristne kremlje od kmetijstva, rokodelstva in obertništva, tudi si lahko kakšine prigodbe pripovedujete, tode varujte se praviti kakih škodljivih čenč, vraž ali tacih povedeb, ki človeku prazen strah delajo, kako de mertvi nazaj hodijo, in kako je tu pa tu strašilo. Take pravelce izbegajo in ostrašijo otroke, de jih nikoli celi čas svojiga življenja izbiti ne morejo iz misli. Ali veste, zakaj je nekteriga že stariga človeka tako strah, de si po noči iz izbe ne upa? Zato ko je v otročjih letih strašne pravelce slišal. Mi kristjanje imamo resničnih prigodeb dovolj, torej nam ni treba od njih obračati ušes ter poslušati kvant in zmišljav.

De se vam ne bo dremalo, tudi vmes kakšno pesem zapojte, pa nikoli ne kakih drajn, sej imamo že veliko lepih pesem, katerih besede in napevki izbude svete občutljeje in povzdigujejo h Bogu naše klaverno serce. Petje ima silno veliko moč v sebi, s petjem mati svoje dete v spanje zazibilje, o človeškim petji so že zverine utihnile in se terdovratneži omečiti dali do solz. S petjem se naše serce požlahtni ter divjačnost prežene, torej so resnične besede slavniga nemškiga pesnika šilerja:

Wo man singt, da lass' dich fröhlich nieder,
Böse Menschen haben keine Lieder.

Po Slovensko:

Rad ostani, kjer pojo,
Hudobni pesem nimajo.

Hudobnež ne bo pel, temuč potuhnjeno gledal spod čela. Tudi naš Zveličar ni petja zametoval, v pasjonu se bere: „In so izpeli hvalno pesem in šli proti oljski gori“. S. Pavel tako priporoča: „Govorite med seboj z psalmi in hvalnimi pesmi in duhovnim petjem, pojte in prepevajte Gospodu iz svojih serc“. Efež. 5, 19.

Naš slovenski jezik ima mile za petje sosebno ugodne glasove, de razun laškiga jezika mende nobeden tako; torej so Slovenci že od njega dni radi prepevali, se z petjem za božjo čast vnemali, in od ptujcov zatirani si z petjem tolažili svoje žalostne serca. Spravite pa strani vse klafarsko, pohujšljivo petje, z katerim se strup nečistosti v mlade serca vliva in poželjivost budi; sej imamo že od sile veliko lepih, svetih pesem, sosebno v g. Potočnikovih in g. Dolinarjevih bukvih; pa če bi tudi za kratik čas kako posvetno pesem zapeti hotli, jih imate v bukvah ranjciga g. Matija Ahacelna, koroških, in štajerskih nedolžnih, milih in lepih na zber. O pozimskim času tudi lahko kaj več berete, zato so nedelski in prazenski večeri, in tudi o suprazenkih, ko nič kaj ne delate, sosebno pripravni. Lepih bukev imamo že dokaj, nar bolj pripravne za združeno branje so: zgodbe sv. pisma, življenje Svetnikov; zlate jabelka, nebeške rože, eksercicije g. Hofmana, življenja srečna pot, keršansko de-

naukov — pridige svojih duhovnov zapušajo, in pri izsušenih vodnicah posvetnih modrijanov in sleparjev podučnja išejo: tim vse, duhovnim pa skoraj ničesar ne verjejo. Še bolj pa, kakor to nas je z žalostjo napolnilo, de naši in s. cerkve sovražniki toliko zoper s. cerkev, zoper njene po razsvetljenji s. Duha vpeljane naprave, posebno pa zoper diviški stan katolških mašnikov pišejo, in zraven lažejo, kar tudi veliko ljudi verje, de vse to od nas mašnikov izvira, de hočemo mi cerkev prisiliti, de bi nas deviškiga stanu odvezala, in se ženiti nam pripustila. Ravno zavolj tega, ljube duše Lavantinske škofije! smo Vam to odperito pismo pisali, Vam pred živim Bogam očitno povedati, de to niso nikoli naše misli bile, tudi zdaj niso, in kakor v božjo gnado in pomoč zaupamo, tudi nikoli in na vekomaj ne bojo. Mi ne živimo prisiljeni v diviškim stanu, kakor naši sovražniki vpijejo, temuč po prostim sklepu, po dobrim in dolgim premiselku, smo si vpričo živiga Boga in svojiga škofa duhovski stan, in z njim tudi diviški stan izvolili. Povedati pa vam zdaj tudi hočemo, kaj vse ti meseni hlapeci zoper diviški stan katolških mašnikov pišejo, in Vam bomo njih neumnost in zvižaco v kratkim razkrili.

Nar poprej pravijo, de je naš diviški stan prisiljen. To govorjenje pa je velika neumnost. Mladenec mora 24 ali saj nar manj 23 let star biti, se mora skoz 4 leta v duhovski hiši za ta stan pripravljati, kjer se mu dobro in hudo duhovskega stanu odkrito pred oči postavi, preden ga škof za mašnika posvetijo. Z štiri in dvajsetimi leti človek na truplu in duši dozori, spozna svojo znotranjo moč, pa tudi slabosti in nagnjenja svoje, on spozna, ali mu bo diviški stan deržati mogoče ali ne. Če si tedaj v teh letih, od nobeniga siljen, sam ta stan izvoli, ali se sme reči: diviški stan duhovnov je prisiljen?

Dalje pravijo: diviški stan je zoper človeško naturo. Mi pa pravimo: diviški stan ni zoper človeško naturo, ampak on je čez človeško naturo. Kdo človeško naturo bolj pozna, kakor Bog sam, kateri jo je vstvaril? Ali pa ni Jezus sam rekel, de so nekteri zavolj nebeškiga kraljestva divice ostali, de pa vsak tih besed ne umé? Mat. 19, 12. Ali ni živel Jezus sam v diviškim stanu in njegova mati Marija?

Pravijo dalje, de diviški stan prav deržati ni mogoče. Tudi mi jim odgovorimo, de iz lastne moči to ni mogoče, ravno ker je deviški stan čez človeško naturo, kakor tudi Salomon v s. pismu govori: Ker sim pa vedel, de ne morem drugač zderžin biti, razun če bi mi bilo od Boga dano, sim stopil pred Go-

spoda, in sim ga prosil. Modr. 8, 21. Dal pa bo Bog to gnado vsakimu, z enim cerkvenim učnikom pristavimo, kdor z ponižnim srcem zanjo prosi. Če je deviški stan prav deržati nemogoče, prešestvanje v zakonu in nečistost zvonaj zakona tudi greh ne more biti, in krivična je šesta zapoved, od Boga po Mojzesu dana: zakaj Bog tega zapovedati ne more, kar nam storiti ni mogoče. Če je deviški stan prav deržati nemogoče, je Bog krivičen in neusmiljen, de toliko tavžent in tavžent ljudi v takšnih okolišinah živeti pusti, ktere jim v zakon stopiti ne pripustijo.

Pravijo tudi, de je diviški stan duhovnim veliko bolezin kriv. O gospodje! kako ste vender proti nam usmiljeniga serca! Ker pa moramo bolezn sami terpeti, vam tudi naš diviški stan na potu biti ne sme. Z vsakdanjo skušnjo vam pa vendar odgovorimo, de duhovni, nune in menihi po klostrih ravno tako zdravi in veseli živijo, in visoke starosti včakajo, kakor oženjeni po svetu. Povemo vam pa tudi, de kdor se težav diviškiga stanu nositi ne upa, naj se svobodno oženi, ali mašnik od s. cerkve žeguan nikoli ne bo. Jezus je mladenču le svetval, vse zapustiti, pa ga ni silil, Mat. 19, 21. ravno tako govori tudi s. apostel Pavl. 1. Kor. 7, 25.

Spet rečejo, de so neoženjeni duhovni hinavci, ker se ljudstvu kažejo, kakor de bi angelci bili v človeški naturi, in hipočutljive potrebe mesa ne poznali. Tako prevzetin pa, mislimo, še nikoli nobeden mašnik ni bil. Saj se tudi diviški apostel Pavl ne sramuje obstat, de mu je želo mesa dano, ki ga vedno skuša, tako de je trikrat Boga prosil, naj mu skušnjava vzame, de mu je pa Bog odgovoril, de mu je zadosť k premaganju njegova gnada. 5. Kor. 12, 7—9. Toliko pa vam povemo, vi visokoučeni gospodje! de še niste ali gnade božje nikoli v sebi občutili, ali de ste zdaj od nje zapušeni, de Jezusoviga kraljestva popolnoma ne poznate, kateri nevidno z svojo vsigamogočno gnado v človeškim sercu kraljuje, in de občutka nobeniga nimate od nebeškiga veselja, ktero v čistim, diviškim sercu prebiva. Nad vami se dopolnuje, kar s. apostelj Pavl govori: Meseni človek ne umé, kar je od duha božjiga. 1. Kor. 2, 14.

Drugi pravijo: skoz diviški stan se duhoven čisto od človeške tovaršije odloči. Čudno zares! Saj ne živimo v samotah in berlogih, ampak mi živimo med ljudmi, pri ljudeh in z ljudmi, mi se radi med seboj obišeimo, gremo radi v poštene tovaršije, nas tudi ljudje radi v svoje družbe povabijo in nas, hvala Bogu! tudi v našim diviškim stanu še prav radi v svojih tovaršijah imajo.

Drugi spet pravijo: diviški stan ni du-

hovnim od Jezusu zapovedan. To tudi mi vemo, in ne tajimo. Naš odgovor pa je ta: od Jezusa zapovedan seer ni, vendar pa je popolnoma po Jezusovi volji. Če Jezusu diviški stan posebno vseč ni, zakaj pa je sam živel v diviškim stanu? zakaj si je divico za mater izvolil? Zakaj je diviskiga aposteljna Janeza nar bolj ljubil? zakaj je diviški stan nad zakonskiga povzdignil? zakaj s. apostelj Janez od posebne časti govori, katero divice v nebesih vživajo? Skr. raz. 14, 3—4, zakaj piše s. apostelj Pavl, de kdor se ne oženi, boljši stori? Seer res pristavi, de to ni zapoved Jezusova, ampak le njegov svēt, de bi pa kdo ne mislil, de to je kakor človek govori, pristavi: Mislim pa, de tudi jaz božjiga duha imam. 1. Kor. 7, 38. 40. Če pa Jezus diviški stan posebno ljubi, od koga ga bo po veči pravici tirjal, pri komu ga rajši vidil, kakor pri mašnikih, katerim je ključce nebeškiga kraljestva izročil, jih za svoje prijatle in deželnike k svoji mizi vzel, in jih za delivce postavil nebeških skrivnost?

Še drugi pridigvajo, de je diviški stan še le v ednajstim stoletji od Papeža Gregorja VII. duhovnim zapovedan. To pa je debela laž, ali pa popolna nevednost v cerkvenih zgodovinah. Kdor cerkvene zgodovine bere, bo najdel, de je precej ob času apostelnov in po njih smerti veliko duhovnov v diviškim stanu živelo, de jim je cerkev diviški stan vedno priporočala, de so pa v prvih stoletjih škofje gostokrat prisiljeni bili, zavolj pomanjkanja pripravnih diviških mladenčev in možev, tudi poštene zakonske može v mašnike posvetiti, kateri so pa potem z svojimi ženami le kakor bratje in sestre skupej živeli. Ker se je pa kmalo mladenčev zadosti najdljo, ki so radi v duhovski stan stopili in diviški živeli, so cerkveni očetje že v Elvirskim zboru na španskim leta 306 po Kristusovim rojstvu sklenili, de se morajo vsi mašniki, diakoni in subdiakoni zakona zderžati, kateri pa bi ti postavi nasproti ravnali, morajo iz števila duhovnov izverženi biti. Še ojustrejši postave v tej reči je dal vesoljni Nicejski zbor v letu 325. Ravno tako govori od zderžnosti duhovnov vsih pet zborov v Kartagi in vsi zbori na Francozkim. Črez nezakonstvo duhovnov sta že tudi papeža Inocenca I. in Leo Veliki v petim stoletji postave dajala. Kako nevedni ali pa lažnjivi so tedaj ljudje, kateri pravijo, de je še le Gregor VII. nezakonstvo duhovnim zapovedal, ki je črez tavžent let po Kristusu živel. To pa je storil veliki papež Gregor VII., de je to, kar so cerkveni zbori in papeži v poprejšnjih časih zapovedali, tudi serčno in popolnoma v celi katolski cerkvi izpeljal, ker je vsim škofam prepovedal, de ne smejo več oženjenih možev za mašnike posvetiti, in de se morajo že oženjeni maš-

niki od svojih žen ločiti, kateri pa tega nočejo, za naprej nobene duhovske službe več opravljati ne smejo. O tega časa noter do današnjiga dne ni katolska cerkev več oženjenih mašnikov imela. To je tedaj storil veliki papež Gregor VII. in ničesar drugiga, in zato mu vsi pobožni duhovni in s. cerkev večno hvalo vejo.

Zakaj pa si je s. cerkev toliko prizadevala, nezakonstvo pri mašnikih vpeljati? Zato ker je vedila, de se z svetimi opravili duhovskiga stanu, posebno z nekervavo daritvijo s. maše le diviški stan zediniti da, nikoli pa zakonski; zakaj spodobi se, de so čiste in diviške tiste roke, ktere diviskiga Sina od Divice rojeniga nebeškimu Očetu darujejo; spodobi se, de tisti, kateri vsak dan pred altarjem stojijo, in na s. mestu za grehe ljudstva molijo, se meseniga veselja zderžijo; in kakor posvetni zakonski telesne otroke rodijo, tako naj bi mašniki, kateri v duhovskim zakonu z s. cerkvijo živijo, se telesniga zakona deržali, v duhu pa veliko otrok Jezusa Kristusa prerodili v zakramentu s. kersta in s. pokore. To našo dolžnost dobro spoznaje nas tudi verni svoje „duhovske očete“ imenujejo, ravno kakor s. apostelj Pavl sam od sebe piše: Jaz pa sim vas rodil v Kristusu Jezusu po evangeliu. 1. Kor. 4, 15. Dobro je pa tudi s. cerkev razumela, kar s. apostelj Pavl na Korinčane piše: Kdor ženo ima, je skerbin za to, kar je posvetniga, kako bi ženi dopadel, in je razdeljen; neomožena žena pa in divica misli na to, kar je Gospodoviga de bi sveta bila na telesu ino na duši. 1. Kor. 7, 33—34.

So še pa clo nekteri, kateri terdijo, de so se duhovni, zato ker neoženjeni živijo, od postav dežele odvezali, in de so zavolj diviskiga stanu deželi nevarni. To je seer govornjeno, ali resnice teh besed še ni nobeden do zdaj spričal, in to ostane tako dolgo gerda laž, dokler se resnica dokazala ne bo. Kdo nam zamore očitati, de mi deželnih postav tako dobro kakor drugi ljudje ne dopolnujemo, če le niso zapovedam božjim nasproti? Kdo nam zamore reči, de mi ne odrajtujemo deržavi vsiga, kar nam nalaga? Kdo nam zamore reči, de smo mi posebno v tim casu za blagor in slavo domovine manj skerbni, kakor drugi ljudje? V katerim stanu je nar več iskrenih rodoljubov, ali ne v duhovskim? In naša misel je clo ta, de ravno zavolj tega, ker neoženjeni živimo, deržavi še toliko več dobriga lahko storimo. Neoženjeni duhoven veliko manj plačila potrebuje, kaker oženjeni. Koliko je fajmoštrov, ki se morajo pri sedajnji dragini z 300 goldinarji na leto z živem, obleko in z vsim drugim preskerbeti; ali bi bilo oženjenim duhovnam to tudi mogoče? Naj

vištvo, napeljevanje h pobožnemu življenju in priserčne prigodbe Kristofa Šmida. Kteri imate veselje do branja, kteri ste radovedni in se zmerej kaj radi naučite, berite nedelsko šolo za učitele spisano, drobtince, kmetijske in rokodelske novice in pa še posebno slovenski cerkveni časopis. Vi si vsih teh bukuv in spisov ne morete napraviti, pa napravite si nektere, druge pa na posodo dobivajte, vaši dušni pastirji vam jih bojo več del posojevali z veseljem.

Za cerkveni časopis, kteri vsako saboto v Ljubljani izhaja in le 2 gold. za celo leto velja, se vas pa tudi lahko kaj več strene, de ga ali vkup ali za poredama berete in vsaki nejkoliko plačate. Cerkevni časopis je prijetno, koristno branje, ker ogovori vse dandanašnji dobi primirjenerēci in prigodbe, ktere zadevajo našo sv. vero, zatorej bi bilo pametno, de bi slednja vas imela svoj cerkveni časopis.

Vi porečete, de se vam novo branje nič kaj ne prileže, ker so besede bolj čudne in na hrovaško cikajo, in pa de so tudi nektere čerke drugačisne. Ali dragi prijatli! Kar besede vtiče, ne more biti drugači, ker bukve, novice in časopisi niso le za en sām kraj temuč za vse Slovence po Krajskim, Koroškim, štajerskim, Goriškim in po Terzaškim, torej se moramo poslužiti tudi tacih besedi, ktere drugod rabijo, če tudi pri nas še niso v navadi. Koj v začetku se vam bojo kake besede neumevne in ptuje zdele, pa v kratkim se jih bote privadili in vse umeli. Taka bo tudi z čerkami; de vam le kdo enkrat pove, kaj je po novi pisarii drugači, ter kaj de kljuka na čerkah e, s in z pomenijo, bote berž brali ko bi žgal in pa še ložeje po novim kakor po starim čerkanji.

Naj vam še v misel vzamem molitev po zimi. Molitev nam je slednjimu o vsaki dobi potrebna, kar je vojak brez orožja, je kristjan brez molitve; molitev je po besedah sv. Avgustina ključ, z kterim se nebeske vrata odpirajo. Molitvi je vse obljubljeno; Zveličar pravi: „Prositate, in se vam bo dalo, išite, in bote našli; terkajte, in se vam bo odperlo“. Luk. 11, 9. Pa kakor je molitev zmerej potrebna, je vi kmetiški ljudje o poletnim času ne morete vselej opravljati veliko, večkrat jo morate okrajšati, de izdelani in izpehani pred počivat greste. Po zimi je drugači, po zimi so dolge noči in vi ste izpočiti, toraj pa tudi več časa obrnite za molitev. Po Gorenskimi v vsaki hiši sv. roženkranc vsaki dan molijo; o poletnim času ga molijo le zvečer, in le o velikim delu ga okrajšajo, po zimi pa ga ne molijo le zvečer temuč po več krajih tudi zjutraj. In skušaja poterdi, de koderkoli sv. roženkranc lepo molijo, samopašnost ni tako velika, vera bolj uterjena, in de so ljudje bolj zadovoljni in veseli. Mo-

lite torej dragi Slovenci! povsod sv. roženkranc, molite ga vsaj po zimi vsaki večer; časi so hudi, naše duše v velikih nevarnostih, tako kakor je bilo ob času sv. Dominika. In kaj je sturil božji mož, ko je videl ljudi v veliki nevednosti v velikih zadergah? Učiti in priporočati je jel sv. roženkranc, in v kratkim je svet vso drugačisno podobo dobil, nepokoji so bili jenjali, krivoverstva zginile, in božji mir je bil spet med ljudi prišel. Arko.

Sedajni obšir katolske cerkve.

Spisal Valentin Sežun. (Dalje.)

XIII. Avstriansko cesarstvo.

Stiska in očetba Dunuja pod Leopoldam I.

Za tim dobrim cesarjem je peršel Ferdinand III., pod kterim je bila strašna 30letna vojska v l. 1648 na Nemškimi končana, in po tiga smerti v l. 1657 je Avstriansko vladal cesar Leopold I. do l. 1705. Tudi pod tim cesarjem so se za Dunaj v verskih rečeh velike reči godile. Madžarski grof Emerik Tekeli (Tököli) namreč ni bil zadovoljin s cesarjem Leopoldam I. in se je zvezal z turškimi sultanam Mahomedam IV., kteri je svojiga velkiga vezira Kara Mustafata z več ko 200.000 Turkov skozi Ogersko proti Dunaju poslal. 14. dan Maliserpana 1683 je pergromela ta strašna derhal do Dunaja in se do 6 ur na širokim okoli mesta razprštila. Komaj je cesar Leopold I. s svojimi pred turškimi rokami iz Dunaja v Line in potlej v Pasav pobegnil. Svojih in od Nemecev mu v pomoč poslanih vojakov je imel on komaj 22.000, kteri se toliki derhali sovražnikov vstavljati niso smeli. Od tih je bil Leopoldov general Karl Lotrinski 12.000 v mesto djal, z družimi se je mogel proč odtegniti toliko časa, de bi se njih število bolj narastlo. — Kara Mustafa razglasi, de je peršel Dunaj, poglavitno mesto, v last vzet in kraljevanju kristjanov za vselej konc storit. Dunajčanam je ukazal, de naj mu mesto prepuste in mahomedansko (turško) vero na se vzamejo, ako nočejo vsi končani in umorjeni biti. — Ali v mestu je bil tistikrat velitel (Kommandant) serčan in previdin grof Ernest Rüdiger Starebergiški; ta je ukazal mesto z zasipi, ozidjem i. t. d. uterditi, kolikor se je v ti naglici dalo. Kdorkoli je zamogel na Dnnaji delati ali orožje nositi, je pomagal. — Strašno so zdaj bučali turški topovi, de se je pol mesta treslo; ozidje je tako že semtertje vkup padalo. Turki so dalje podkope (mine) delali, in v tistih veliko smodnika (purfla) zažgali, de so zasipi, zidovje i. t. d. se razvalili. To je terpelo od 14. Maloserpana do 12. Kimovca. Ali ljudje v mestu se niso hotli vdati Turkam; kolikor so le mogli, so razbito ozidje berž zapolnili, in stogotene nevernike, ki so v mesto silili (stur-mali) odganjali. — Tode vsakdanjo bojevanje, po-

manjkanje živeža in počitka in mnoge bolezni so število braniteljev (Vertheidiger) zmiram huji manjšale. Trume lačnih sirot so jokale po ulicah mesta, oni so zgubili svoje očete in ne imeli kaj jesti. Tčasni škof iz Novigamesta (Wiener-Neustadt) in Dunaja gosp. Kolonič je bil v mestu Dunaj vedno na nogah, in stiskane ljudi in zlasti sirote tolažil in k zaupanju na Boga vnel, in Dunajčanje so ga imeli med saboj kakor angela. Zato jo pa tudi vezir Kara Mustafa žugal, de hoče, kadar mesto v last dobi, sosebno škofa Koloniča na neznan vizo martrati in umoriti.

V tim času je bil Karl Lotrinski svojo armado nekoliko pomnožil in tudi Poljski kralj, slovec Janez Sobieski pride z svojimi serčnimi Poljaki cesarju Leopoldu I. na pomoč in se s Karlom Lotrinskim sklene. Obedveh armada skupej je štela od 46.000 do 60.000 mož. 11. dan Kimovca 1683 popoldan ob 5. uri je permarširala ta kersanska armada na goro Kalenberg, in stiskanim Dunajčanam z trikratnim strelam iz topov (štukov) in z raketi svoj prihod oznanila. — Drugi dan, 12. Kimovca 1683, še predin je soluce se perkazalo, je na verhu Kalenberga, ki se mu Leopoldov hrib (Leopoldsberg) pravi, en pater kapucinar katolskim vojvodam in njih armadi sv. mašo bral; poljski kralj Janez Sobieski sam mu je stregel (ministrial), sv. obhajilo prejel in skorej celo mašo z razpetimi robami molil. Po dokončani sv. maši je kralj Janez Sobieski svojiga sina z rahlim udaram z mečem viteza storil (zum Ritter geschlagen), se vzdignil in glasno zavpil: „Stopimo v zaupanju na božjo pomoč pod varstvom Marije prečiste Dvice proti sovračnikom“. Trobente k boju so zabučale. Ko je Kara Mustafa kersansko armado iz Kalenberga doli prot sebi se valiti vidil, ga neznan strah obide, on si ruje lase in brado in preklinja dan svojiga rojstva. De bi vonder kri kristjanov vidil, in svojo togoto nekoliko ohladil, je ukazal vse vjete kristjane, tudi žene in majhne otroke, v število do 30.000 z sablami posekati! Boj se zdaj vname strašan. Nemci in Poljaki mahajo junško na Turke; ti so premagani, do 20.000 jih leži mertvih na bojnim prostoru, in ob 6. uri zvečer že stopijo kristjani v stanisa Turkov, kateri so jo bili proč potegnili. Le noč in trud kristjanov, kateri so že dva dni samo od kruha in vode živeli, je Turkam odlog dala, de so zamogli uiti. — Z nezapopadljivim veseljem odpro zdaj Dunajčanje mestne vrata svojim rešenikom. Karl Lotrinski in kralj Janez Sobieski, kurfršt Maksimilian Emanuel iz Bavarskiga, Janez Juri III. iz Saksonskiga in veliko družih vojvodov iz Nemškiga gre zdaj veselo v mesto. — Storili so

pervo pot v cerkev, Boga zahvalit za tako srečno zmago: ja kralj Janez Sobieski ves ginjen od hvaležnostjo do Gospoda vojsknjih trum, ne mora svojih čutil dalje premagovati, ampak zavpije pred velikim altarjem v cerkvi sv. Štefana sam na ves glas: „Te Deum laudamus“, in ž njim vred hvali vsa pričijoča duhovšina in množica Boga. Ne samo na Dunaji, ampak po vsi Evropi so bile zahvale za to zmago, in papež Inocenc XI. posebni prijatelj Sobieskiga, zapove v hvaležin spomin te zmage vsako leto praznik sladkiga imena Marije, ki je bil poprej le po nekterih krajih obhajan, po vsim kersanstvu obhajati. Z posebno hvaležnostjo je bil zdaj sprejel cesar Leopold I. svojiga poljskiga prijatla Janeza Sobieskiga, skerbniiga škofa Koloniča je papež v kardinala povzdignil. Lep sponinik (monument), ki ga Kolonič v stolni cerkvi s. Štefana ima, opomni Dunajčane še današnji dan na tiga dobriga velikiga pastirja.

Turki so bili zgubili per Dunaji veliko bandero, kteriga je bil pozneje Sobieski papežu v Rim poslal. Kristjani so dobili na staniši Turkov do 40 milijonov blaga in dnarjev. Samo šotor Kara Mustafata je bil 400.000 tolarjev vredin; v vojni denarnici je bilo 2 milijona. Tudi so bili Turki per Dunaji popustili veliko kave (Kaffeh), in odslej so se bile po Dunaji perve kavarije (Kaffehhäuser) perčele. Vezir Kara Mustafa, ki je bil na Ogersko perbežal, je bil tam od jeze 8 svojih generalov (pašatov) umoriti dal; ali v l. 1684 pošlje sultan svojiga rabelna (kapidšibaši) z židanim motozam (Schnur) tiga trinoga zadavit. Njegova glava je bila dozday v orožnici (Zeughaus) na Dunaji.

V l. 1541, 1564, dalje pod cesarjem Leopoldom I. v l. 1679 in pod cesarjem Karlom VI. v l. 1713 je bila na Dunaji strašna kuga. Lepa cerkev sv. škofa Karlna Boromeja, ki jo je bil ta cesar ob času té zadnje kuge narediti obljubil in v predmestji Wieden sozidal, še vedno opomni na to hudo šibo božjo. (Dalje naslédje.)

Iskre.

Gluh in mutast.

Huda je bolezen, gluh biti, pa še hujsi je s tistimi, ki niso gluhi, in vender ne slišijo, t. j. nočejo slišati pregreh, ktere so dolžni svariti in ustavljati. Velika je nesreča, mutast biti, pa še hujsi je nesreča za tiste, ki niso mutasti, in vender nočejo govoriti, kjer jih dolžnost veže govoriti. Taka gluhota in mutost v božji družini na zemlji veliko škodo dela.

Lampica ali svetilnica.

Toliko sto, in toliko tavžent jih bo šlo pred sodbo, in vsak seboj ponese svojo svetilnico. Kakošna je svetilnica v tvojim sercu? ali ona gori, ali je ugasnila, ali komej berli? Ali je morebiti taka, de te groza obhaja, jo Jezusu pokazati?